

מדריך למורה: מבדק בנושא חילוק במחלק חד-ספרתי

למורה בלבד

מה בודקים

משימה	המיומנות	בספר התלמיד
1	חוק הפילוג: מחוברים המתחלקים במחלק (הדרך של נעמה)	עמ' 58, משימות 1 ג, 2
2	חילוק ארוך עם שארית, כשיש 0 במנה, ותרגיל בדיקה	עמ' 60-64, משימות 3, 5
3	סימני התחלקות: האם תהיה שארית, בלי לפתור	עמ' 66, משימה 7; עמ' 72
4	השארית קטנה מהמחלק (הטעות של יואב), עם נימוק	עמ' 67, משימה 9
5	בעיה מילולית: משמעות השארית בסיפור	עמ' 69, משימה 12

איך מעבירים

- **מתי:** כשמסיימים את הנושא בספר (עד עמ' 73), בלי קשר לתאריך.
- **כמה זמן:** 20 עד 25 דקות.
- **איך:** כל תלמיד פותר בעצמו, בלי עזרה. משימות 1-4 בעמוד הראשון, ומשימה 5 בראש העמוד השני.
- **שאלת בונוס ושאלת אתגר:** אחרי משימה 5. שאלת הבונוס ברמת הכיתה, לכל מי שסיים. שאלת האתגר באה אחריה, לתלמידים שרוצים עוד אתגר (מקור: ספר, עמ' 67, משימה 8; עמ' 69, משימה 13).

תשובות

משימה 1	כל שני מחוברים המתחלקים ב-7 שסכומם 322 (כי 322 = 1,400 − 1,722). למשל 280 ו-42: 246 = 6 + 40 + 200; או 210 ו-112: 246 = 16 + 30 + 200. בכל דרך, המנה של 1,722 חלקי 7 היא 246.
משימה 2	א. המנה 106, השארית 5. אין מספיק עשרות לחלק ל-8, ולכן כותבים 0 בספרת העשרות של המנה. ב. תרגיל בדיקה: 853 = 5 + 8 × 106.
משימה 3	מקיפים את 4,725 : 5 (ספרת היחידות 5) ואת 5,172 : 3 (סכום הספרות 15). לא מקיפים את 2,346 : 9 (סכום הספרות 15, לא מתחלק ב-9) ולא את 3,814 : 6 (זוגי, אבל סכום הספרות 16 לא מתחלק ב-3).
משימה 4	א. יואב לא צודק. נימוק נכון: השארית 12 גדולה מהמחלק 7, ואפשר לחלק ממנה עוד 7 (השארית חייבת להיות קטנה מהמחלק). ב. המנה 33, השארית 5.
משימה 5	דרך פתרון: (שארית 5) 40 = 6 : 245. תשובה מילולית: צריך 41 ארגזים (גם ל-5 הספרים שנשארו צריך ארגז). התשובות "40" או "40 ושארית 5" אינן נכונות.
שאלת בונוס	306. דרך פתרון: 306 = 5 + 7 × 43 (תרגיל הבדיקה של 7 : 306).
שאלת אתגר	א. כל שתיים מאלה: 495, 585, 675, 765, 855, 945, 990. ב. כל כיתה שילמה, בהתאמה: 99, 117, 135, 153, 171, 189, 198. ג. נימוק נכון: כל כיתה שילמה בשקלים שלמים, ולכן המחיר מתחלק ב-5 בלי שארית, וספרת היחידות שלו 0 או 5 (מדריך הסדרה, עמ' 73).

מה עושים עם התוצאות

- **התעלמות מהמשמעות של השארית בבעיה.** רואים אותה כשתלמיד עונה במשימה 5 "40 ארגזים" או "40 ושארית 5". מה עושים: שאלו מה קורה ל-5 הספרים שנשארו (מדריך הסדרה, עמ' 72-73, משימה 12).
- **שארית גדולה מהמחלק או שווה לו.** רואים אותה כשתלמיד כותב במשימה 4 שיואב צודק, או כותב במשימה 2 שארית 8 או יותר. מה עושים: שאלו מה יכולה להיות השארית כשהמחלק 7 או 8 (מדריך הסדרה, עמ' 71, משימה 9).
- **0 שחסר במנה.** רואים אותו כשתלמיד כותב במשימה 2 "16" במקום 106, או במשימה 5 "4" במקום 40. מה עושים: פתרו יחד תרגיל אחד לפי השלבים של אלון בספר (עמ' 60; מדריך הסדרה, עמ' 69). לתרגול: ספר, עמ' 70-71.
- **מחוברים לפי המבנה העשרוני.** רואים את זה כשתלמיד כותב במשימה 1 מחוברים לפי המבנה העשרוני (300 ו-22), שאינם מתחלקים ב-7. מה עושים: הדגישו שכל מחובר מתחלק במחלק (מדריך הסדרה, עמ' 68, משימה 1).
- **טעות בסימני ההתחלקות במשימה 3.** חוזרים על סימני ההתחלקות ב-2, 3, 5, 6 ו-9 שנלמדו בעבר (מדריך הסדרה, עמ' 67 ועמ' 70, משימות 6-7). לתרגול: ספר, עמ' 72, משימה נוספת 2.
- **אם רוצים ניקוד:** 20 נקודות, 4 לכל משימה. במשימה 4: 2 לנימוק בסעיף א ו-2 לפתרון בסעיף ב. שאלת הבונוס ושאלת האתגר לא נכנסות לניקוד.